

**CENTRUL NAȚIONAL
DE EVALUARE
ȘI EXAMINARE**

**DIRECȚIA GENERALĂ
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚARE
PE TOT PARCURSUL VIEȚII**

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI**

**CONCURSUL PENTRU OCUPAREA POSTURILOR
DIDACTICE/ CATEDRELOR DECLARATE
VACANTE/ REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINE SOCIO-UMANE:
PSIHLOGIE**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Programa pentru disciplina *Psihologie* se adresează absolvenților facultăților de profil și profesorilor care se prezintă la concursul pentru ocuparea posturilor didactice/ catedrelor vacante din învățământul preuniversitar. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin concursul la disciplina *Psihologie* pot predă în învățământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile în vigoare.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Psihologie*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

Fiind date particularitățile disciplinelor socio-umane și influența modelatoare puternică pe care acestea o exercită asupra formării și dezvoltării personalității elevului, precum și asupra întregului climat educațional al școlii, profesorul de discipline socio-umane trebuie să demonstreze că:

- înțelege conceptele centrale și metodele de investigație specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiențe de învățare semnificative pentru elev;
- înțelege cum învață și cum se dezvoltă elevul și poate să ofere oportunități de învățare care sprijină dezvoltarea intelectuală și socială a acestuia;
- înțelege că elevii sunt diferiți din punctul de vedere al modului în care învață și poate să ofere oportunități instructiv-educative adaptate la diferențele individuale de învățare;
- înțelege procesele de integrare curriculară și folosește o varietate de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor și performanțele lui în utilizarea noilor tehnologii;

- are capacitatea de a alege și utiliza cele mai bune metode ce vizează motivația și comportamentul pentru a crea un mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în actul învățării, sprijinind astfel succesul școlar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvolta activități didactice în cadrul Curriculumului la Decizia Școlii, activități curriculare și extracurriculare inter-, pluri- și transdisciplinare;
- dezvoltă cunoașterea și utilizarea unor variate strategii de comunicare eficientă pentru a sprijini curiozitatea, colaborarea și interacțiunea elevilor în activitatea de învățare;
- planifică activitatea de predare-învățare-evaluare pe baza competențelor curriculare, a cunoașterii proceselor predării-învățării-evaluării, a conținutului disciplinei, a abilităților elevilor și a diferențelor dintre elevi;
- înțelege și folosește o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia și modifica activitățile didactice, asigurând continua dezvoltare intelectuală și socială a elevului;
- evaluează efectele opțiunilor și acțiunilor sale asupra elevilor, părinților, altor profesori și modifică aceste acțiuni atunci când este necesar;
- caută în mod activ oportunități pentru perfecționarea sa profesională continuă;
- contribuie la stabilirea unor relații pozitive cu colegii, familiile elevilor și cu organizații existente în comunitatea în care trăiește, în așa fel încât să stimuleze angajarea acestora în sprijinirea activităților școlii;
- înțelege necesitatea de a asista elevii în orientarea lor către carieră și de a integra educația pentru carieră în activitatea didactică;
- înțelege aspectele de ordin legislativ ale activității sale, respectiv, drepturile legale ale elevului și părinților, precum și propriile sale drepturi și responsabilități;
- înțelege criteriile de evaluare a activității sale și are capacitatea de a le integra în conceperea și realizarea activității didactice.

B. COMPETENȚE SPECIFICE PROFESORULUI DE DISCIPLINE SOCIO-UMANE

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de metodică a disciplinelor, anumite competențe specifice profesorului de discipline socio-umane, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinelor, cunoștințe de metodică disciplinelor;

- cunoașterea și utilizarea principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
- capacitatea de proiectare și realizare a dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- capacitatea de proiectare și realizare a evaluării competențelor dobândite de elevi;
- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient.

C. TEMATICA LA DISCIPLINA DE SPECIALITATE PSIHOLOGIE

I. EVOLUȚIA PSIHOLOGIEI CA ȘTIINȚĂ

1. Apariția și evoluția psihologiei ca știință; orientări și școli psihologice
2. Psihologia contemporană și locul ei în sistemul științelor

II. OBIECTUL PSIHOLOGIEI

1. Noțiunea de psihic
2. Natura psihicului
3. Caracteristicile fenomenelor psihice

III. IPOSTAZELE PSIHICULUI

1. Conștient
2. Subconștient
3. Inconștient
4. Relațiile dintre ipostazele psihicului

IV. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE SENZORIALE

1. Senzații
2. Percepții
3. Reprezentări

V. MECANISMELE PSIHICE COGNITIVE LOGIC-RAȚIONALE

1. Gândirea
2. Memoria
3. Imaginația

VI. MECANISMELE STIMULATOR-ENERGIZANTE

1. Motivația
2. Afectivitatea

VII. MECANISMELE REGLĂRII PSIHICE

1. Limbajul
2. Atenția
3. Voința

VIII. PERSONALITATEA - STRUCTURĂ INTEGRATOARE A MECANISMELOR PSIHICE

1. Delimitări conceptuale: Individ; Persoană; Personalitate
2. Dimensiunile personalității:
 - Dinamico-energetice
 - Instrumental-operaționale
 - Reglativ-productive
 - Transformativ-creative
 - Relațional-valorice
3. Structura personalității
4. Personalitatea și relațiile interpersonale

IX. CONDUITA PSIHOSOCIALĂ

1. Imaginea de sine și percepția socială a imaginii de sine
2. Relațiile interpersonale și rolul lor în formarea și dezvoltarea personalității
3. Comportamente pro și antisociale
4. Atitudinile sociale și evoluția lor

D. BIBLIOGRAFIE LA DISCIPLINA DE SPECIALITATE PSIHOLOGIE

1. Allport, G. W. - "Structura și dezvoltarea personalității", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981
2. Cosmovici, A. - "Psihologie generală", Iași, Editura Polirom, 1996
3. Cosmovici, A., Iacob L. (coord) - "Psihologie școlară", Iași, Editura Polirom, 1998
4. Doise, W. și Mugny, G. - "Psihologie socială și dezvoltare cognitivă", Iași, Editura Polirom, 1998
5. Doron, R. și Parot, F. - "Dicționar de psihologie", București, Editura Humanitas, 1999
6. Freud, S. - "Introducere în psihanaliză. Prelegeri de psihanaliză. Psihopatologia vieții cotidiene", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1992
7. Goleman, D. - "Inteligența emoțională", București, Ed. Curtea Veche, 2001
8. Golu, P. - "Învățare și dezvoltare", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1985
9. Hilgard, E. R. și Bower, G. H. - "Teorii ale învățării", București, E.D.P., 1974
10. Jung, C. - "Tipuri psihologice", București, Ed. Humanitas, 1997
11. Miclea, M. - "Psihologie cognitivă", Iași, Editura Polirom, 1999
12. Milcu, M. - "Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict", Iași, Editura Polirom, 2005
13. Mitrofan, N. - "Aptitudinea pedagogică", Editura Academiei, București, 1988
14. Moscovici, S. (coord) - "Psihologia socială a relațiilor cu celălalt", Iași, Editura Polirom, 1998
15. Neculau, A. - "Manual de psihologie socială", Iași, Editura Polirom, 2005
16. Piaget, J. "Psihologia inteligenței", București, Ed. Științifică, 1998
17. Radu, I., Druțu, I., Mare, V., Miclea, M., Podar, T., Preda, V. - "Introducere în psihologia contemporană", Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991
18. Sillamy, N. - "Dicționar de psihologie, Larousse", București, Editura Univers Enciclopedic, 1996
19. Șchiopu, U. și Verza, E. - "Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții", București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981 și edițiile ulterioare
20. Zlate, M. - "Fundamentele psihologiei", București, Editura Pro-Humanitas, 2000
21. Zlate, M. - "Introducere în Psihologie", Ediția a III-a, Iași, Editura Polirom, 2000

E. TEMATICA PENTRU METODICA DISCIPLINEI PSIHOLOGIE

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice la disciplina Psihologie

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului în dezvoltare locală sau la decizia școlii de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă.
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplinele socio-umane. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea obiectivelor/ competențelor.
4. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiecte de lecție (pentru diferite tipuri de lecții), proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare la disciplina Psihologie. Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților cu caracter practic-aplicativ

1. Metode didactice specifice: clasificare, prezentare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare.
3. Mijloacele de învățământ și integrarea lor în procesul de predare-învățare-evaluare.
 - 3.1 Funcțiile didactice ale mijloacelor de învățământ.
 - 3.2 Tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor.
4. Mediul de instruire, mediul relațional și mediul comunicațional. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.
5. Evaluarea procesului instructiv-educativ, a progresului și a rezultatelor școlare în concordanță cu obiectivele curriculare și criteriile de performanță din standardele de evaluare.
 - 5.1 Evaluarea, componentă fundamentală a procesului de învățământ: obiective, funcții, tipuri de evaluări, caracterizare.
 - 5.2 Metode de evaluare: tradiționale și complementare (tipuri și caracterizare).

- 5.3 Calitățile instrumentelor de evaluare: validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate.
- 5.4 Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.

F. BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA DE SPECIALITATE

1. *** Ghid de evaluare pentru științe socio-umane, SNEE, Ed. Prognosis, București, 2000
2. *** Ghid metodologic de aplicare a programelor școlare pentru aria curriculară "Om și societate", - lucrare apărută sub coordonarea CNC, Ed. SC Aramis Print, București, 2002
3. Cerghit I., Neacșu I., Pânișoară I. O., Potolea D., "Prelegeri pedagogice", Ed. Polirom, Iași, 2001
4. Crețu C., "Curriculum individualizat și personalizat", Ed. Polirom, Iași, 1998
5. Crețu C., "Psihopedagogia succesului", Ed. Polirom, Iași, 1997
6. Cristea Sorin, "Dicționar de termeni pedagogici", E.D.P., București, 1998
7. Cucoș C., "Pedagogie generală", Ed. Polirom, Iași, 2000
8. Ionescu M., Radu I., "Didactica moderna", Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995
9. Neacșu I., "Metode și tehnici de învățare eficientă", Ed. Militară, București, 1990
10. Nicola I., "Tratat de pedagogie școlară", Ed. Aramis, București, 2000
11. Sălăvăstru D., "Didactica psihologică. Perspective teoretice si metodice", Editura Polirom, Iași, 1999
12. Stoica A. (coord), "Evaluarea curentă și examenele", Ghid pentru profesori, Ed. Prognosis, București, 2001
13. Stoica A., "Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică", Ed. Humanitas Educational, București, 2003
14. Vlăsceanu L. și Cerghit I. (coord.), "Curs de pedagogie", T.U.B., București, 1988

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică de specialitate include și **planurile-cadru, programele școlare pentru disciplina Psihologie, precum și manualele alternative cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține concursul.**

Grupul de lucru pentru discipline socio-umane

Eugen STOICA	- Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Direcția Generală Educație și Învățare pe Tot Parcursul Vieții
Angela TESILEANU	- Institutul de Științe ale Educației
Sorin SPINEANU DOBROTĂ	- Centrul Național de Evaluare și Examinare
Marius AVRAM	- Centrul Național de Evaluare și Examinare